

MØTEINNKALLING

Utvalg: **Studieutvalget ved Det juridiske fakultet**
Møtested: Rom 4445, styrerommet, Det juridiske fakultet
Møtedato: 05.06.2019
Tidspunkt: 12:15

Eventuelt forfall må meldes snarest på epost til kari.gabrielsen@uit.no

Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

<i>Saksnr</i>	<i>Tittel/beskrivelse</i>	<i>U.off.</i>	<i>Arkivref.</i>
SU 36/19	Referatsaker		2019/404
SU 37/19	Tilleggsoppnevning av sensorkorps 1.-5. avdeling og LL.M 2019-2021 – vedtatt etter fullmakt av prodekan for utdanning 21.5.2019		2018/4762
SU 38/19	Klage på formelle feil JUR-2502 kandidat 240 - vedtatt etter fullmakt av prodekan for utdanning 22.5.2019	X	2019/2588
SU 39/19	Klage på formelle feil JUR-3002 våren 2019 - vedtatt etter fullmakt av prodekan for utdanning 21.5.2019	X	2019/2475
SU 40/19	Søknad om dispensasjon fra tregangersregelen - vedtatt etter fullmakt av prodekan for utdanning 3.5.2019	X	2019/1411
SU 41/19	Mulig pensumendring i straffeprosessrett - 4. avdeling		2019/2175
SU 42/19	Forslag om endring av fagbeskrivelse og pensum i det semiobligatoriske faget komparativ rett - 4. avdeling		2019/2175

SAKSFRAMLEGG

Til:
Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Møtedato:
05.06.2019

Sak:
36/19

Referatsaker til møtet 5.6.2019

Innstilling til vedtak:

Studieutvalget tar referatsakene til etterretning

Begrunnelse:

1. Referat fra SU 10.4.2019
2. Referat fra møte i opptakskomiteen 22.5.2019

Tromsø, 29.5.2019

Kari Gabrielsen
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

MØTEPROTOKOLL

Utvalg: **Studieutvalget ved Det juridiske fakultet**
Møtested: Styrerommet, Det juridiske fakultet
Møtedato: 10.04.2019
Tidspunkt: 12:15

Følgende faste medlemmer møtte:

Navn	Funksjon	Representerer
Magne Frostad	Leder	
Kristine Helen Korsnes	Medlem	
Seif Al-Azawy	Medlem	

Følgende medlemmer hadde meldt forfall:

Navn	Funksjon	Representerer
Randi Sigurdson	Medlem	
Patrick Oware	Medlem	

Følgende varamedlemmer møtte:

Navn	Møtte for	Representerer
Gunnar Ketil Eriksen	Randi Sigurdson	

Fra administrasjonen møtte:

Navn	Stilling
Hege Skarsfjord	Studiesjef
Maren Charlotte Bø	Utvalgssekretær

Merknader

Møtet ble hevet kl. 14.50.

Saksliste

<i>Saksnr</i>	<i>Tittel/beskrivelse</i>	<i>U.off.</i>	<i>Arkivref.</i>
SU 24/19	Referatsaker til møtet i Studieutvalget 10.04.2019		2019/404
SU 25/19	Forslag til endringer av emnebeskrivelse i JUR-3616 Reindrifftsrett		2016/857
SU 26/19	Forslag om endring av emnebeskrivelse i JUR-3618 Havressursrett		2016/857
SU 27/19	Tilleggsoppnevning av sensorkorps 1.-5. avdeling og LL.M 2019-2021		2018/4762
SU 28/19	Opprettelse av nytt fag til MIS-programmet		2019/1768
SU 29/19	Evaluerings av undervisning på masterstudiet i rettsvitenskap høstsemesteret 2018	X	2019/1767
SU 30/19	Endring av Reglement for den valgfrie delen av masterstudiet i rettsvitenskap		2016/5719
SU 31/19	Statutter for hederspris for masteravhandlinger - LL.M i Law of the Sea		2016/2391
SU 32/19	Endring av pensum og fagbeskrivelse i juridisk metode og etikk - 3. avdeling		2016/4457
SU 33/19	Endring av pensum i JUR-3054 General Law of the Sea II		2016/2391
SU 34/19	Forslag til endringer av pensum i JUR-3605 Indigenous Peoples' Rights		2016/857
SU 35/19	Søknad om dispensasjon fra tregangersregelen	X	2019/1411

SU 24/19 Referatsaker til møtet i Studieutvalget 10.04.2019 2019/404

Innstilling til vedtak:

Stadieutvalget tar referatsakene til etterretning.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 10.04.2019

Vedtak

Ikke vedtakssak.

SU 25/19 Forslag til endringer av emnebeskrivelse i JUR-3616 Reindrifftsrett 2016/857

Innstilling til vedtak:

Faget JUR-3616 Reindrifftsrett endres i tråd med endringsforslaget. Endringen trer i kraft fra og med høstsemesteret 2019.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 10.04.2019

Vedtak

Enstemmig ikke vedtatt av SU på møtet 20.02.2019.

SU 26/19 Forslag om endring av emnebeskrivelse i JUR-3618 Havressursrett 2016/857

Innstilling til vedtak:

Den foreslåtte endingen i emnebeskrivelsen og pensum til JUR-3618 Havressursrett vedtas i tråd med de vedlagte forslagene. Endringen trer i kraft fra og med høstsemesteret 2019.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 10.04.2019

Vedtak

Enstemmig vedtatt av SU på møtet 20.02.2019.

SU 27/19 Tilleggsoppnevning av sensorkorps 1.-5. avdeling og LL.M 2019-2021 2018/4762

Innstilling til vedtak:

Alle som ble oppnevnt i sensorkorpset for 5. avdeling i perioden 2019-2021 (med unntak av de for kun LL.M) i SU 21.november 2018, oppnevnes som en del av sensorkorpset for 1.-4.avdeling i perioden 2019-2021.

Bubalo oppnevnes som sensor på 5. avdeling.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 10.04.2019

Vedtak

Vedtatt på fullmakt av Prodekan for utdanning, Magne Frostad 26.03.2019.

SU 28/19 Opprettelse av nytt fag til MIS-programmet 2019/1768

Innstilling til vedtak:

Studieutvalget tilrår fakultetsstyret opprettelse av det foreslåtte faget til MIS-programmet slik det framkommer av det vedlagte forslaget med oppstart vårsemesteret 2020.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 10.04.2019

Vedtak

Enstemmig vedtatt.

SU 29/19 Evaluering av undervisning på masterstudiet i rettsvitenskap høstsemesteret 2018 2019/1767

SU 30/19 Endring av Reglement for den valgfrie delen av masterstudiet i rettsvitenskap 2016/5719

Innstilling til vedtak:

Reglement for den valgfrie delen av masterstudiet i rettsvitenskap endres i tråd med det vedlagte endringsforslaget.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 10.04.2019

Vedtak

Enstemmig vedtatt.

SU 31/19 Statutter for hederspris for masteravhandlinger - LLM i Law of the Sea 2016/2391

Innstilling til vedtak:

Studieutvalget anbefaler at statuttene for fakultetets hederspris for masteravhandlinger i LLM i Law of the Sea vedtas og trer i kraft fra og med høsten 2019.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 10.04.2019

Vedtak

Enstemmig vedtatt.

SU 32/19 Endring av pensum og fagbeskrivelse i juridisk metode og etikk - 3. avdeling 2016/4457

Innstilling til vedtak:

Pensum og fagbeskrivelse for faget juridisk metode og etikk på 3. avdeling endres i tråd med det vedlagte forslaget (vedlegg 1). Endringene trer i kraft fra og med studieåret 2019/2020.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 10.04.2019

Vedtak

Saken trekkes.

Dette på grunn av gjenstående utfordringer knyttet til samsvaret mellom den foreslåtte fagbeskrivelsen og pensum. Det bes om at avdelingsleder arbeider tett med underviserne i metode videre før saken legges frem på nytt. Saken må behandles på møtet i juni dersom endringen skal gjelde studieåret 2019/2020.

SU 33/19 Endring av pensum i JUR-3054 General Law of the Sea II 2016/2391

Innstilling til vedtak:

Pensum for emnet JUR-3054 General law of the Sea II endres i tråd med vedlegg 1. Endringene trer i kraft fra og med høstsemesteret 2019.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 10.04.2019

Vedtak

Enstemmig vedtatt.

SU 34/19 Forslag til endringer av pensum i JUR-3605 Indigenous Peoples' Rights 2016/857

Innstilling til vedtak:

Nytt pensum vedtas i tråd med forslaget slik det framkommer i saksframlegget. Endringen trer i kraft fra og med høstsemesteret 2019.

Saksprotokoll i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet - 10.04.2019

Vedtak

Enstemmig vedtatt.

SU 35/19 Søknad om dispensasjon fra tregangerregelen 2019/1411

MØTEREFERAT/-PROTOKOLL

Utvalg/Møte i: **Opptakskomiteen ved Det juridiske fakultet**
Møteleder/referent: Magne Frostad / Sunniva Solheim Alvestad
Møtedato: 22.05.2019
Til stede: Magne Frostad (leder), Hege Skarsfjord, Maren Charlotte Bø, Johanne Grov(JSU), Sunniva Solheim Alvestad

Saksliste

<i>Saksnr.</i>	<i>Arkivref.</i>	<i>Tittel/beskrivelse</i>
Referat- og orienteringssaker 2018/1913-12		Vurdering av suppleringsopptaket høsten 2019
OK 2-19	2019/1460-3	Vurdering av søknader om opptak til masterstudiet i rettsvitenskap på bakgrunn av realkompetanse
OK 3-19	2019/1460-4	Opptak til masterstudiet i rettsvitenskap 2019 – overbooking

Til innkallingen, dagsorden og spørsmål om habilitet

Ingen merknader til innkalling, dagsorden og spørsmål om habilitet.

Referat- og orienteringssaker

- a) Gjennomgang av Sak OK 6-18 Vurdering av stengt suppleringsopptak høsten 2019.

Sak OK 2-19 Vurdering av søknader om opptak til masterstudiet i rettsvitenskap på bakgrunn av realkompetanse

Innstilling til vedtak:

Søker nr. én:

Søker nummer én anses ikke som realkompetent for opptak til masterstudiet i rettsvitenskap da vedkommende, grunnet manglende relevant praksis, ikke vurderes å ha de nødvendige faglige forutsetninger for å gjennomføre studiet.

Søker nr. to:

Søker nummer to anses ikke som realkompetent for opptak til masterstudiet i rettsvitenskap da vedkommende, grunnet manglende relevant praksis, ikke vurderes å ha de nødvendige faglige forutsetninger for å gjennomføre studiet.

Enstemmig vedtatt.**Sak OK 3-19 Opptak til masterstudiet i rettsvitenskap 2019 – overbooking****Innstilling til vedtak:**

- Totalt gis det tilbud til 290 studenter. 193 tilbud gis til gruppen for nordnorske søkere. 97 tilbud gis til gruppen søkere fra hele landet. Søkere som etter individuell vurdering (realkompetansesøknader), og søkere som har utsatt studieplass fra 2018 kommer i tillegg. Kvoten på tre samiske søkere kommer også i tillegg.
- Det blir ikke opprettet venteliste.

Avstemming:

Opptakskomiteen beslutter enstemmig å trekke vedtaket om å gi tilbud om studieplass til 290, og fremmer et vedtak om å justere antallet tilbud til 270. Justeringen begrunnes ut fra utviklingen i studenttall sammenlignet med studieprogrammets måltall. Videre er det tatt hensyn til en best mulig sikring av studiekvaliteten, herunder å få på plass gode praksisplasser for alle studentene og å kunne oppnå reduksjon i bruken av eksterne fagpersoner for å oppfylle gjeldende akkrediteringskrav.

Enstemmig vedtak:

- Totalt gis det tilbud til 270 studenter. 180 tilbud gis til gruppen for nordnorske søkere. 90 tilbud gis til gruppen søkere fra hele landet. Søkere som etter individuell vurdering (realkompetansesøknader), og søkere som har utsatt studieplass fra 2018 kommer i tillegg. Kvoten på tre samiske søkere kommer også i tillegg.
- Det blir ikke opprettet venteliste.

Eventuelt:

Fakultetet vil se nærmere på om de som allerede står på vent for høst 2020 og høst 2021 skal få begynne høsten 2019.

Sunniva Solheim Alvestad
førstekonsulent

—
sunniva.s.alvestad@uit.no
77 64 57 82

SAKSFRAMLEGG

Til:
Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Møtedato:
05.06.2019

Sak:
37/19

Tilleggsoppnevning av sensorkorps 1.-5. avdeling og LL.M 2019-2021

Innstilling til vedtak:

1. Tommy Album Rørvik oppnevnes som sensor på 1.-5. avdeling.
2. Kiran Aziz oppnevnes som sensor innenfor skatterett på 5. avdeling.

Begrunnelse:

Vi ønsker at følgende oppnevnes som sensorer ved Det juridiske fakultet jf. Lov om universiteter og høyskoler §3-9 andre ledd og forskrift for eksamener ved Universitetet i Tromsø Norges arktiske universitet §39:

- Tommy Album Rørvik (1.-5.avdeling)
- Kiran Aziz (5. avdeling, innenfor skatterett)

Vilkårene for å kunne være sensor fremkommer av Retningslinjer for utvelgelse av sensorer og sammensetning av sensorkorps (*vedlegg 1*). For 1.-4 avdeling er kravet: «Eksterne jurister må ha overvekt av karakteren B». For 5. avdeling er kravet: «Eksterne jurister må enten ha overvekt av karakteren B, eller overvekt av karakteren C og solid erfaring innen det aktuelle fagfeltet».

Vedlagte karakterutskrifter (*vedlegg 2*) viser at karaktersnittet til Rørvik oppfyller kravet for å være sensor på 1.-5. avdeling, og at Aziz oppfyller kravet for å være sensor på 5. avdeling.

Magne Frostad
prodekan for utdanning

Hege Skarsfjord
studiesjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksbehandler: Maren Charlotte Bø, rådgiver

Vedlegg:

- 1 Retningslinjer for utvelgelse av sensorer og sammensetning av sensorkorps
- 2 Karakterutskrifter

Vedtatt på fullmakt 21.05.2019 av Prodekan for utdanning, Magne Frostad.

Retningslinjer for utvelgelse av sensorer og sammensetning av sensorkorps

Fastsatt av Studieutvalget 13.06.07 (SU 36-07) og 06.11.07 (SU 74-07). Endret i sak 28.10.14 (SU 61-14), 20.02.2019 (SU 8/19).

Vilkår for sensorer ved 1. - 4. avdeling

Tilsatte eller engasjerte i vitenskapelige stillinger ved Det juridiske fakultet er alle kvalifiserte.

Eksterne jurister må ha overvekt av karakteren B.

Vilkår for sensorer ved 5. avdeling (valgfri del)

Tilsatte eller engasjerte i vitenskapelige stillinger ved Det juridiske fakultet er alle kvalifiserte.

Eksterne jurister må enten ha overvekt av karakteren B, eller overvekt av karakteren C og solid erfaring innen det aktuelle fagfeltet.

Vilkår for alle sensorer

Ingen kan være sensor før minimum 2 år etter fullført grad. Dersom særlige grunner tilsier det, kan 1 år godtas. Karantenetiden gjelder ikke for 1. og 2. avdeling.

Sammensetning av sensorkorpset

- Det skal så langt det er mulig være et fast sensorutvalg på hver avdeling
- Eksterne sensorer skal utgjøre halvparten av hvert sensorutvalg
- Sensorutvalgene skal være sammensatt med en overvekt av erfarne sensorer.
- Begge kjønn skal være tilnærmet likt representert

SAKSFRAMLEGG

Til:
Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Møtedato:
05.06.2019

Sak:
41/19

Forslag om pensumendring i straffeprosessrett - 4. avdeling

Innstilling til vedtak:

Pensum endres fra:

*Ørnulf Øyen: Straffeprosess, Fagbokforlaget, Bergen 2016:
Kapittel 4-16, 18-19, 21, 24-31, 33-36 og 41.*

Til:

*Ørnulf Øyen: Straffeprosess, 2. utgave, Fagbokforlaget, Bergen 2019:
Kapittel 4-16, 18-19, 21, 24-31, 33-36 og 41.*

Begrunnelse:

I løpet av sommeren gis det ut en ny utgave av boken «Straffeprosess» av Ørnulf Øyen. Boken er i dag pensum på 4. avdeling. I den første utgaven er noen temaer så knapt beskrevet at teksten blir misvisende, og det kan være vanskelig å få frem sammenhengene. Den nye utgaven har et noe større omfang i antall sider, men dette ivaretar samtidig en forbedret pedagogisk tilrettelegging av fagstoffet.

En utfordring er imidlertid at endringene medfører at fakultetets sidetallsnorm¹ blir overskredet med cirka 30 sider. Avdelingsleder Anna Nylund har diskutert saken med faglærer Jon Petter Rui og de har i fellesskap forsøkt å finne områder i boken hvor det kan kuttes noe ned. Ut fra deres vurdering er det nødvendig med en viss dybde for å gi studentene tilstrekkelige kunnskaper om de sentrale straffeprosessrettslige problemstillingene, og for å synliggjøre sammenhengene i faget – for eksempel koblingen mellom utformingen av tiltalen, anklageprinsippet og rettens kompetanse, rettskraft og forbudet mot gjentatt straffeforfølgning.

Nylund og Rui har identifisert mulig innhold som kan kuttes, men de vil ikke anbefale slike kutt. De mer detaljerte reglene om forsvareren (kapittel 7 punkt 4-8) kan kuttes, men dette vil medføre at et tema som har vært hyppig behandlet av Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) vil

¹ I straffeprosess 35 sider per studiepoeng, til sammen 35 sider x 10 studiepoeng = 350 sider.

falle utenfor pensum. Spørsmålet om fornærmede, etterlatte og bistandsadvokaten (kapittel 8) er en annen mulighet for kutt, men dette vil gi uheldige signaler med tanke på at fornærmedes rolle er blitt styrket de siste tiårene. Videre kan man kutte spørsmålet om tilgang til og sikring av realbevis (kapittel 11 punkt 3), men dette utgjør kun tre sider. Totalt vil disse kuttene utgjøre ca. 20 sider. Kuttene vil i tillegg medføre behov for endring av fagbeskrivelsen, særlig læringsmålene.

På bakgrunn av at faget straffeprosessrett, som er et svært sentralt fag, allerede er kuttet «til benet» og at det er viktig å bevare helheten i både faget og behandlingen av sentrale spørsmål, anbefaler Nylund og Rui at det i dette tilfellet gis anledning til å overskride sidetallsnormen inntil videre. Økningen i omfang ivaretar dessuten at fagstoffet er bedre pedagogisk tilrettelagt, noe som vurderes som fordelaktig for studentene.

Magne Frostad
prodekan for utdanning
—
magne.frostad@uit.no
77 64 41 95

Hege Skarsfjord
studiesjef
—
hege.skarsfjord@uit.no
77 64 49 62

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksbehandler: Førstekonsulent Sunniva Solheim Alvestad, Studieseksjonen

SAKSFRAMLEGG

Til:
Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Møtedato:
05.06.2019

Sak:
42/19

Forslag om endring av fagbeskrivelse og pensum i det semiobligatoriske faget
komparativ rett - 4. avdeling

Innstilling til vedtak:

Fra og med våren 2020 endres fagbeskrivelse og pensum i *komparativ rett* til:

Komparativ rett (5 sp)

1. Faglig innhold

Komparativ rett er en inngangsport til forståelse og samarbeid mellom ulike rettssystemer. I komparativ rett beskriver, sammenligner og analyserer man ulike (nasjonale) rettssystemer. Formålet er å lære hvordan ulike rettssystemer er bygget opp, herunder hvordan historiske, kulturelle og samfunnsmessige faktorer kan forklare likheter og forskjeller, samt hvilket samspill som finner sted mellom ulike rettssystemer. I tillegg gis en innføring i rettskomparativ metode.

I faget fokuseres det på de kontinentaleuropeiske rettskretsene som de tyske og franske utgjør (altså *civil law*), og de engelske og amerikanske rettskretsene (*common law*) og den nordiske rettskretsen, representert av Finland.

2. Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått fjerde avdeling har studenten:

- Avansert kunnskap om de sentrale trekkene ved og skillet mellom *civil law* og *common law*- systemer slik disse opptrer i amerikansk, engelsk, fransk og tysk rett
- Avansert kunnskap om nordisk rett
- Kunnskap om hva en rettskultur er og hvordan den blir formet

Ferdigheter

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- Identifisere og diskutere likheter og forskjeller mellom ulike lands rett, herunder begrunne hvordan disse har oppstått
- Identifisere og diskutere særtrekk ved den norske rettskulturen og rettssystemet
- Bruke begrepet rettskultur for å analysere karakteren av et visst lands rett

3. Pensum

Søren Koch, Knut Einar Skodvin, Jørn Øyrehagen Sunde (eds.), *Comparing Legal Cultures*, Fagbokforlaget: Bergen 2017, s. 13-23, 27-70, 131-158, 171-200, og 285-310.

Andre utgave av boken *Comparing Legal Cultures* skal foreligge i begynnelsen av 2020. Her kommer det et nytt kapittel om USA, og dette kapittelet skal også inngå i pensumet.

Sidetallene for dette og de øvrige kapitlene vil bli oppdatert når den nye utgaven.

Begrunnelse:

Våren 2019 ble det undervist i faget komparativ rett for første gang på vårt fakultet. Faget ble vedtatt et par år tidligere, men på grunn av manglende lærerressurser ble oppstarten utsatt. Tilbakemeldingen fra studentene er gode. Pensumet i faget er likevel ikke optimalt. Da faget ble utarbeidet sto valget mellom Ole Landos bok *Kort indføring i komparativ ret* på dansk og utenlandsk litteratur på engelsk. Landos bok ble valgt som pensum fordi den er kortfattet. Utfordringen er at det er variasjon mellom kapitlene i boken med tanke på lengde og innhold.

Etter at faget komparativ rett ble vedtatt hos oss har ansatte ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen (UiB) gitt ut en lærebok i komparativ rett for norske studenter. Boken *Comparing Legal Cultures* er skrevet på engelsk, men ut fra et norsk perspektiv og med tanke på at den skal være en lærebok for norske studenter som har studert rettsvitenskap i noen år. Bidragsyterne er i første rekke ansatte ved norske juridiske fakulteter, som har meget gode kunnskaper i retten og rettskulturen i både Norge og landet de skriver om. Kapitlene i boken har en felles struktur. Jørn Øyrehagen Sunde presenterer i det første kapitlet en modell for rettskultur, som resten av kapitlene er basert på. Hvert land blir behandlet over ca. 30 sider. En ny utgave av boken blir gitt ut i januar 2020. Da blir boken supplert med nye kapitler, blant annet om amerikansk rett.

Anna Nylund, avdelingsleder på 4. avdeling, har vurdert boken som meget godt egnet som pensum. Nylunds vurdering baserer seg på at hun har vært sensor i faget *Komparativ rett og rettshistorie* ved UiB i lang tid. Nylund har i tillegg diskutert saken med Gunnar Eriksen, som har vært sensor i samme fag, og Vito de Lucia som underviser i komparativ rett hos oss. Begge støtter Nylunds vurdering.

En utfordring er at det innenfor fakultetets norm for omfang av pensum, bare er plass til å inkludere behandlingen av fem land. Nylund fremholder at det mest hensiktsmessige er å velge ut de to store rettstradisjonene civil law og common law, representert ved de mest fremtredende representantene for tradisjonene: England (og Wales), USA, Frankrike og Tyskland. Det er etter Nylunds syn svært viktig at man velger to representanter fra hver tradisjon for å få frem likheter og ulikheter innad i tradisjonene og mellom tradisjonene. I dag er nordisk rett en del av fagbeskrivelsen, og studentene forutsettes å ha avansert kunnskap om nordisk rett (det er en glipp at nordisk rett ikke nevnes under faglig innhold i gjeldende fagbeskrivelse). Dermed vil det være naturlig å ta inn kapitlet om Finland som det femte og siste kapitlet.

Utfordringen ved å bytte pensum er at det ikke blir plass til ikke-vestlige rettssystemer, slik som østasiatisk (kinesisk) og islamsk rett, dersom vi skal beholde kravene om nordisk rett. I dag forutsettes det at studentene har kunnskap om ikke-vestlige rettssystemer(-kulturer) og avansert kunnskap om nordisk rett. Argumentene for nordisk rett er at det er viktig å kjenne sine naboland, og at nordisk rett er den typen av utenlandsk rett som jurister kommer i kontakt med i størst grad. Argumentene for å ta inn for eksempel kinesisk rett er at Kina er en viktig handelspartner, og at kinesisk rett kommer til å få mer innflytelse i fremtiden. Kinesisk rett er basert på en annen forståelse av rett og forholdet mellom stat, individ og rett enn den vestlige rettskulturer legger til grunn. Samtidig er de store rettskulturelle forskjellene en utfordring for studentene, og man må derfor velge mellom en relativt overflatisk tilnærming eller å bruke mye tid på stoffet. Nylund framholder på denne bakgrunn at selv om kunnskap om ikke-vestlig rett er viktig, så veier hensynene til at faget skal danne en logisk helhet og til at studentene får tilstrekkelig kunnskap om de spørsmål som behandles tyngre. Nylund har diskutert dette med Vito de Lucia, som underviser i faget, som støtter hennes vurderinger.

Måltallet for pensumssider for 5 sp er 175 sider, og det foreslåtte pensumet forventes å ligge på ca. 175 s. For det tilfelle at sidetallsnormen ikke overstiges, kan avdelingsleder vedta sidetallsjusteringen ift den kommende (andre) utgaven av *Comparing Legal Cultures* på avdelingslederfullmakten. Da saken også omfatter justeringer av gjeldende fagbeskrivelse er det nødvendig at endringene gjøres før den nye utgaven av den foreslåtte pensumboken foreligger.

Fagbeskrivelsen slik den ser ut i dag, samt med spor/endring, er lagt ved saksfremlegget.

Magne Frostad
prodekan for utdanning

Hege Skarsfjord
studiesjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg

- 1 Nåværende fagbeskrivelse med pensum - Komparativ rett
- 2 Forslag - med endringssporing

Saksbehandler: Førstekonsulent Sunniva Solheim Alvestad, Studieseksjonen

- forklare hva som påvirker våre syn på spørsmålene om hva rett er, hvordan vi får kunnskap om retten og hvordan retten kan legitimeres
- diskutere grunnleggende sider ved den juridiske metoden og reflektere over sammenhengen mellom rettens grunnlagsproblemer og juridisk metode
- bedrive selvstendig metodisk tenkning og kunne evaluere kvaliteten på juridisk argumentasjon i større grad
- forklare og kritisk reflektere over de problemstillinger og den argumentasjon som tematiseres i pensum

3) Pensum

- Del I Innledning til kompendium i rettsfilosofi og Hva er rettsfilosofi
 - Innledning av Dag Michalsen, Eva Maria Svensson og Kristine H. Korsnes.
- Del II Rettsfilosofi og juridisk metode
 - Askeland, Bjarte, Rettskildelærens utvikling i rettsteoretisk belysning, Jussens Venner 2003 s 8-23.
 - Bernt, Jan Fridthjof, Det juridiske fortolkningsfellesskap som referanseramme for avgjørelse av juridiske tvilsspørsmål, Arbeid og rett: festschrift til Henning Jakhellns 70-årsdag 2009 s. 31-43.
 - Bernt, Jan Fridthjof, Hva skjedde med rettsrealismen?, Jussens Venner 2014 s. 139-161.
 - Blandhol, Sverre, Pragmatismens aktualitet i rettsvitenskap og rettsanvendelse, TfR 2004 s. 365-390.
 - Graver, Hans Petter, Keiserens garderobe: Eckhoffs rettskildelære og utfordringer fremover, Tidsskrift for rettsvitenskap 2000 s. 429-476.
 - Graver, Hans Petter, Fornuft og følelser - om klassisk retorikk som modell for moderne juridisk metode, Tidsskrift for Rettsvitenskap 2007 s. 527-562.
 - Kinander, Morten, En kritisk vurdering av moderne hermeneutisk rettsteori, Retfærd nr. 103, 2003 s. 14-22.
- Del III Rettsfilosofi og fagdebatt
 - Straff: Jacobsen, Jørn RT, Fiksjon utan moral eller konstruksjon utan verdi? Om det ideologiske grunnlaget for straffansvar for juridiske personar, Tidsskrift for strafferett, 2009, s 43-74.
 - Feministisk rettsteori: Jørgensen, Stine, Feministisk rettsteori, Retfilosofi i Centrale tekster og temaer, Ole Hammerslev og Henrik Palmer Olsen (red.), Hans Reitzels Forlag, København 2011, s. 665-683 (*uten referanseliste t.o.m. s. 680*).

*** Kompendium selges hos Akademika (Det som finnes på nett av artikler, vil ikke bli trykt opp i kompendiumet)**

Komparativ rett (5 sp)

1) Faglig innhold

Komparativ rett er en inngangsport til forståelse og samarbeid mellom ulike rettssystemer. I komparativ rett beskriver, sammenligner og analyserer man ulike (nasjonale) rettssystemer. Formålet er å lære hvordan ulike rettssystemer er bygget opp, herunder hvordan historiske, kulturelle og samfunnsmessige faktorer kan forklare likheter og forskjeller, samt hvilket samspill som finner sted mellom ulike rettssystemer. I tillegg gis en innføring i rettskomparativ metode.

I faget fokuseres på de kontinentaleuropeiske rettskretsene som de tyske og franske utgjør (altså *civil law*), og de engelske og amerikanske rettskretsene (*common law*). Faget omfatter også en introduksjon av enkelte ikke-vestlige rettssystemer, som østasiatisk og islamsk rett.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått fjerde avdeling har studenten:

- Avansert kunnskap om de sentrale trekkene ved og skillet mellom *civil law* og *common law*- systemer slik disse opptrer i amerikansk, engelsk, fransk og tysk rett
- Avansert kunnskap om nordisk rett
- God kunnskap om rettskomparativ metode
- Kunnskap om ikke-vestlige rettssystemer, herunder østasiatisk og islamsk rett

Ferdigheter

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten:

- Identifisere og diskutere likheter og forskjeller mellom ulike lands rett, herunder begrunne hvordan disse har oppstått
- Identifisere og diskutere særtrekk ved den norske rettskulturen og rettssystemet
- Bruke rettskomparativ metode

3) Pensum

- Ole Lando: *Kort indføring i komparativ ret*, 3. utgave. Jurist- og Økonomforbundets Forlag: København 2009: Kapittel 1.1 punkt I og II (s. 25-47), kapittel 1.2 punkt I og II (s. 55-78), kapittel 1.4 (s. 101-145), kapittel 1.5 punkt I og II (s. 146-155), kapittel 1.6 (s. 157-171), kapittel 1.8 (s. 178-185), kapittel 2.1, kapittel 2.2, kapittel 2.3 (s. 187-212)
- Dag Michalsen, "Internasjonaliseringens historie i norsk rett", *Lov og Rett* 2001 nr 8, s. 451-473, bare del 1 (s. 451-460).
- Anna Nylund: «Mixing Past and Future – the Making of a Nordic Legal Culture 1850-2050», i Jørn Øyrehagen Sunde og Knut Einar Skodvin (red.), *Rendezvous of European Legal Cultures*. Fagbokforlaget: Bergen 2010, s. 167-181.

*** Artiklene til Michalsen og Nylund ligger på Lovdata.**

Samerett (5 sp)

1) Faglig innhold

Samerett bygger på innføringen i folkerett fra første avdeling. Faget tar opp rettslige problemstillinger som berører samene i egenskap av å være et urfolk. Det dreier seg særlig om spørsmål som går på tvers av den tradisjonelle inndelingen av rettsområder. Faget omhandler tema fra folkerett, nasjonal rett og samisk rett, der samenes kollektive og individuelle rettigheter er sentrale. I tillegg behandles de særskilte problemstillinger som gjør seg gjeldende for ett folk uten egen stat, og med en rettskultur som avviker fra den stat de tilhører. De særskilte metodiske problemstillinger som oppstår i møtet mellom samisk og norsk rettskultur behandles også.

Forslag om endring av fagbeskrivelse og pensum i det semiobligatoriske faget komparativ rett

Våren 2019 ble det undervist i faget komparativ rett for første gang på vårt fakultet. Faget ble vedtatt et par år tidligere, men på grunn av manglende lærerressurser ble oppstarten utsatt.

Tilbakemeldingen fra studentene er gode. Pensumet i faget er likevel ikke optimalt. Da faget ble utarbeidet sto valget mellom Ole Landos bok *Kort indføring i komparativ ret* på dansk og utenlandsk litteratur på engelsk. Landos bok ble valgt som pensum fordi den er kortfattet. Utfordringen er at det er variasjon mellom kapitlene i boken med tanke på lengde og innhold.

Etter at faget komparativ rett ble vedtatt hos oss har ansatte på det juridiske fakultet i Bergen gitt ut en lærebok i komparativ rett for norske studenter. Boken *Comparing Legal Cultures* er skrevet på engelsk men ut fra et norsk perspektiv og med tanke på at den skal være en lærebok for norske studenter som har studert rettsvitenskap i noen år. Bidragsyterne er i første rekke ansatte ved norske juridiske fakultet som har meget gode kunnskaper i retten og rettskulturen i både Norge og landet de skriver om. Kapitlene i boken har en felles struktur. Jørn Øyrehagen Sunde presenterer i det første kapitlet en modell for rettskultur, som resten av kapitlene er baserte på. Hvert land blir behandlet over ca. 30 sider.

En ny utgave av boken kommer i januar 2020. Da blir boken supplert med nye kapitler, blant annet om amerikansk rett. Jeg vurderer boken som meget godt egnet som pensum. Min vurdering av boken baserer seg på at jeg har vært sensor i faget Komparativ rett og rettshistorie i Bergen i lang tid. Jeg har diskutert saken med Gunnar Eriksen, som har vært sensor i samme fag og han er enig. Vito de Lucia som underviser i komparativ rett hos oss er også enig i vurderingen. Utfordringen med boken er at det er bare plass til å behandle fem land. Det mest hensiktsmessige er å velge ut de to store rettstradisjonene civil law og common law representert ved de mest fremtredende representantene for tradisjonene, England (og Wales), USA, Frankrike og Tyskland. Det er etter mitt syn svært viktig at man velger to representanter fra hver tradisjon for å få frem likheter og ulikheter innad i tradisjonene og mellom tradisjonene. I dag er nordisk rett en del av fagbeskrivelsen og studentene forutsettes å ha avansert kunnskap om nordisk rett (det er en glipp at nordisk rett ikke nevnes under faglig innhold i gjeldende fagbeskrivelse). Dermed vil det være naturlig å ta inn kapitlet om Finland som det femte og siste kapitlet.

Utfordringen ved å bytte pensum er at det ikke blir plass til ikke-vestlige rettssystemer, slik som østasiatisk (kinesisk) og islamsk rett dersom vi skal beholde kravene om nordisk rett. I dag forutsetter vi at studentene har kunnskap om ikke-vestlige rettssystemer(-kulturer) og avansert kunnskap om nordisk rett. Argumentene for nordisk rett er at det er viktig å kjenne sine naboland og at nordisk rett er den typen av utenlandsk rett som jurister kommer i kontakt med i størst grad. Argumentene for å ta inn for eksempel kinesisk rett er at Kina er en viktig handelspartner og at kinesisk rett kommer til å få mer innflytelse i fremtiden. Kinesisk rett er basert på en annen forståelse av rett og forholdet mellom stat, individ og rett enn den vestlige rettskulturer legger til grunn. Samtidig er de store rettskulturelle forskjellene en utfordring for studentene og at man derfor må velge mellom en relativt overflatisk tilnærming eller å bruke mye tid på stoffet. Derfor mener jeg at selv om kunnskap om ikke-vestlig rett er viktig, veier hensynene til at faget skal danne en logisk helhet og til at studentene får tilstrekkelig kunnskap om de spørsmål som behandles tyngre.

Jeg har diskutert saken med Vito de Lucia, som underviser i faget, og han er enig.

Foreslåtte endringer (endringene er markert med rødt).

Komparativ rett (5 sp)

1. Faglig innhold

Komparativ rett er en inngangsport til forståelse og samarbeid mellom ulike rettssystemer. I komparativ rett beskriver, sammenligner og analyserer man ulike (nasjonale) rettssystemer. Formålet

er å lære hvordan ulike rettssystemer er bygget opp, herunder hvordan historiske, kulturelle og samfunnsmessige faktorer kan forklare likheter og forskjeller, samt hvilket samspill som finner sted mellom ulike rettssystemer. I tillegg gis en innføring i rettskomparativ metode.

I faget fokuseres på de kontinentaleuropeiske rettskretsene som de tyske og franske utgjør (altså *civil law*), og de engelske og amerikanske rettskretsene (*common law*) og den nordiske rettskretsen, representert av Finland. Faget omfatter også en introduksjon av enkelte ikke-vestlige rettssystemer, som østasiatisk og islamsk rett.

2. Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått fjerde avdeling har studenten:

- Avansert kunnskap om de sentrale trekkene ved og skillet mellom *civil law* og *common law*-systemer slik disse opptrer i amerikansk, engelsk, fransk og tysk rett
- Avansert kunnskap om nordisk rett
- God kunnskap om rettskomparativ metode. Kunnskap om hva en rettskultur er og hvordan den blir formet
- Kunnskap om ikke-vestlige rettssystemer, herunder østasiatisk og islamsk rett

Commented [AN1]: I am not certain that we should down-grade it.

Ferdigheter

Etter bestått fjerde avdeling kan studenten

- Identifisere og diskutere likheter og forskjeller mellom ulike lands rett, herunder begrunne hvordan disse har oppstått
- Identifisere og diskutere særtrekk ved den norske rettskulturen og rettssystemet
- Bruke rettskomparativ metode begrepet rettskultur for å analysere karakteren av et visst lands rett

3. Pensum

Ole Lando: Kort indføring i komparativ ret, 3. utgave. Jurist- og Økonomforbundets Forlag: København 2009: Kapittel 1.1 punkt I og II (s. 25-47), kapittel 1.2 punkt I og II (s. 55-78), kapittel 1.4 (s. 101-145), kapittel 1.5 punkt I og II (s. 146-155), kapittel 1.6 (s. 157-171), kapittel 1.8 (s. 178-185), kapittel 2.1, kapittel 2.2, kapittel 2.3 (s. 187-212)

Dag Michalsen, "Internasjonaliseringens historie i norsk rett", Lov og Rett 2001 nr 8, s. 451-473, bare del 1 (s. 451-460)

Anna Nylund: «Mixing Past and Future – the Making of a Nordic Legal Culture 1850-2050», i Jørn Øyrehagen Sunde og Knut Einar Skodvin (red.), Rendezvous of European Legal Cultures. Fagbokforlaget: Bergen 2010, s. 167-181

Søren Koch, Knut Einar Skodvin, Jørn Øyrehagen Sunde (eds.), Comparing Legal Cultures, Fagbokforlaget: Bergen 2017, s. 13-23, 27-70, 131-158, 171-200, 285-310 + et nytt kapittel om USA. Sidetallene vil bli oppdatert når den nye utgaven er publisert.

NB! Ny utgave kommer i begynnelsen av år 2020.

Totalt ca. 175 sider.

Tromsø 16.5.2019

Anna Nylund